

זטפי מטור

מה מטור אין
העולם בלא
הם, כך אין
העולם מתקם
בלא תורה.
(סדרת הנדסא, האר"י)

גליון יד

חודש תשרי שנת תשפ"ז לפ"ק

ליקוטים נבחרים ממעיין תורתו של עטרת ראשינו
כ"ק מרן אבדק"ק שליט"א

התוכן

• מטר השמים	סאטור טקיף בענינא דיומא
• יערוף כמטר	נקודות והערות בסגולת הזמן
• מטרות עזו	הבנה והשגה ביסודות העבודה
• טובות זכרונות	הנהגות, עובדות, וענינים
• טל ומטר	טללי חיווק לעבודת ה'
• מעגל טוב	ניצוצי אור לשבתות ומועדים
• ברכים למטר	מוסר בליצן און השקפה – אידיש
• מה טובו	פרקי חינוך וקדושת הבית

יערוף כמטר נקודות והערות בסגולת הזמן

עבודת היום בחג הסוכות

ערב יו"ט - מנהג נתינת צדקה

ידוע **מהאר"ל** (הובא בבני"ש תשרי מאמר צלא דמהימנותא אות ז) ענין נתינת צדקה ערב סוכות, ונהג להריק כל הקופה של צדקה בערב סוכות, וכן נהג **מרן הד"ח מצאנו ז"ע**, ואחריו בקודש **רביה"ק ז"ע** שפיזר סכומים גדולים לנצרכים קודם החג. ומקורו ממה דתנן (אבות פ"ה מ"ב) 'במוצאי החג שבכל שנה ושנה (הדבר מתברר) מפני גזל מתנת עניים', ובפשטות הוא, מפני שאז הוא זמן אסיפת התבואה, וכשהקב"ה משפיע פרנסה הרי יש חוב לדאוג עבור העניים, שגם להם יהיה מזון וכל הצטרכותה, וכדכתיב (דברים טו, יג-יד) 'חג הסוכות וגו' באספך מגרנך וגו', ושמחת בחגך וגו' והלוי והגר והיתום והאלמנה וגו'', הרי ששמחת החג שייכת גם להם. ויש בזה שני ענינים, אחד מצד העבר שכיון שהשי"ת השפיע שפע ברכה והצלחה מחויב ליתן ממנו לעניים, והשפעתו רק כעין פקדון כמ"ש **החובות הלככות** (פתיחה לשער הבטחון). שנית, מצד העתיד דבזמן אסיפת התבואה דנים על העתיד (עיי' ר"ה טז. שדים על המים וע"י המים נצמח התבואה), ואם נותן מתנת עניים ומקיים המצות התלוין באסיפת התבואה, אז ממשיך שפע גם לעתיד, והוא רצון העליון ב"ה שימשיכו שפע לזה העולם ע"י קיום המצות, וע"י מדת חסד שפע ממשיכין חסד (עיי' מגילה ע"ב). (מס"ה ח"ג סוכות ג)

ושמחת בחגך - מצות שמחה כראוי

המצוה הראשונה שחל תיכף בכניסת החג

המשך בעמוד ג'

סוכה דירת עראי - הארה להרגיש שהעו"ז הוא טפל ועראי

מאמר מקיף בענינא דיומא

מטר השמים

טפל ועראי, וע"ז זוכין לטעום טעם מתוק מאור פני ה', ובפרט ביו"ט שאנו מצווין לעלות ולראות פני ה' ולהשתחוות לפניו בביטול גמור, ובסוכות שהוא זמן ההתבוננות שהעו"ז הוא עראי יכולין להרגיש טעם זה באופן של התקשרות וקביעות גמור, ואחר הרגשה זו משליכין תאוות העו"ז לגמרי בקביעות וזוכין לבוא לבחי' 'אורח בישראל', וממילא ע"ז 'ישבו בסוכות', שע"י הרגשת הטעם דקדושה הנובע ממצות סוכה, יהיה העו"ז נרגש אצלו כסוכה שהיא דירת עראי בקביעות לעולם.

ומה שקשור מצות סוכה באסיפת גורן ויקב, יבואר עפ"י **הבאר מים חיים** (לך ד"ה או יאמר הכתוב ויאמר) דענינים רוחניים מתייחסים להאדם עצמו, משא"כ ענינים גשמיים השייכים להגוף, הוא רק כלבוש ואינו עצם האדם, ורק מה שעושה לטובת נפשו ישאר עמו לנצח, עיי"ש. וע"י התבוננות בזה ירבה האדם במצות ומע"ט, מפני שיועד שנוגע לו והוא קנינו הנצחי וימעט בעסקי העולם, ובחג הסוכות שמאספין התבואה ומכניסים דברים גשמיים לתוך ביתו, קבעה התורה חג ויו"ט, כדי להתעסק במחשבה דיבור ומועשה בדברים הנוגעים לעצמות האדם ולא לטפל בענינים גשמיים שאינם שייכים לו בעצם. והו' 'חג הסוכות תעשה לך', שתעשה יו"ט להשי"ת ותעסוק בענינים רוחניים המביאים שמחה ודביקות, והוא ע"י עשיית מצות התלוין ביו"ט, וכ"ז הוא 'לך', שנוגע אליך, ועיקר הזמן לקבוע בנפשו הרגשה קדושה זו הוא 'באספך מגרנך ומיקבך', בעת אסיפת התבואה וריבוי הגשם שאינו 'שלך', תוהר לדאוג במה שנוגע 'לך' ותעשה חג להשי"ת.

והיוצא למעשה הוא, שיש לפקוח העינים לראות האמת הברור, שהעו"ז חולף ועובר וכל החמדות והתאוות אין בהם ממש, והימים אלו מסוגלים לקבל ע"ע שלא להיות שטוף בתאוות ממון ושאר חמדות המפסידים מהירות והתכלית האמיתית, ואף כשטורד בפרנסתו מ"מ כל מה שיכול לחטוף לעסק התורה והמצוה, יהיה אצלו כהון רב, ויכל חפציו לא ישוה בה' (משלי ג, טו), ויקבע היטב במוחו ולבו לידע ולהרגיש שהתורה והמצוה הם עיקר התכלית ונוגעים אליו ביותר, עד שיקבע הרגשה זו להיות כטבע שני ולהם ירוץ בכל נימי לבבו, ועניני עו"ז יהיו אצלו רק כדבר עראי שאין בה צורך מצד עצמה, וכל העסק בה הוא רק כדי שיוכל לעסוק בתורה ומצוות. (מס"ה ח"ג סוכות א)

חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך (דברים טו, יג). יש להבין ענין השייכות של מצות סוכה לענין אסיפת התבואה. גם י"ל תיבת 'לך' (וע' דרשת חז"ל בסוכה ט).

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם (ויקרא כג, מב-מג). לכאורה אחר שאמר 'תשבו' הכולל כולם, מה הוסיף באומרו 'כל האזרח', הלא תשבו כבר כולל כל ישראל, ולמה אמר בכפילא.

הנה, ידוע מש"כ **הספה"ק** (של"ה מס' סוכה סוף עמוד השלום, וביערות דבש ועוד) דמצות סוכה מורה שכל עניני עו"ז של אדם הוא רק עראי, כהסוכה שמצותו בדירת עראי, ועיקר הדירה בקביעות הוא בעולם הנצחי, וכמאמרם ז"ל (אבות פ"ד מט"ז) העולם הזה דומה לפרוודור, התקן עצמן בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין (שם מכ"א), וע"כ מצותה שבעה ימים, לעורר על ימי שנותינו שבעים שנה (תהלים צ, י), והוא עראי, ואין בה שום השתוות כלל לגבי העולם הנצחי.

ועפ"י יבואר הקרא 'בסוכות תשבו שבעת ימים', פ' יש ציווי לישב בסוכה ז' ימים, כדי לקבוע בנפשו שכל העו"ז הוא רק דירת עראי כסוכה, 'כל האזרח בישראל ישבו בסוכות', ישראל נקרא בחינה גבוהה (עי' אהתה"ק ויחי ד"ה יחי, יתרו ד"ה כה תאמר) ומי שהוא 'אזרח' כלומר שהוא בבחי' 'תושב' ברוחניות, שיש לו קביעות בכלליות ישראל ובקדושתם, 'ישבו' בסוכות, יש הכרח וציווי שממשיך לישב בסוכות לעולם, ולא בשבעת ימי החג לבד, שכל העו"ז יהיה אצלו דירת עראי כסוכה, דא"א להיות 'תושב' בקדושה רק אם הוא 'גר' בעניני עו"ז.

וי"ל עוד שע"י קיום מצות סוכה בהתבוננות כראוי יזכה לבוא לבחינת 'אזרח בישראל' וישאר הרגשה זו בקביעות, שהעו"ז עם כל תאוותיה היא הבלי הבלים, ואין לך דירת עראי וטפל יותר מזה, וממילא יהיה בבחי' 'אזרח בישראל' להתדבק בהשי"ת, והו' 'בסוכות תשבו שבעת ימים' - כשתבקעו בנפשכם שהעו"ז הוא טפל, ע"ז תוכו לבחי' 'כל האזרח בישראל' - שתהיה תושב ברוחניות.

וסדרן של דברים הוא, שאחר שטועמין ורואין כי טוב ה', ממילא מואסין ומשליכין הבלי עו"ז וכל העו"ז אין נחשב כלום, אלא שקשה להרגיש את זה טרם שמואסין הבלי עו"ז, וע"כ נתן לנו השי"ת חג הקדוש הזה שבה מאיר הארה משמים איך שכל העו"ז הוא

אבד"ק יאוארזשנא - א' דסוכות

זקיננו הגה"ק רבי חיים זאב ראענבלום זצוק"ל אבד"ק יאוארזשנא, אבי אמו של ב"ק אאמור"ר זצ"ל, אשר הרבה לדבר תמיד מגדול הפלגת ידיעותיו ובקיאיותו בתורה"ק ומגדול התמדתו אשר באהבתו ישנה בה תמיד, וגם מעוצם צדקתו וקדושתו, ואיך שהי' פרוש ומופרש מתענוגי בנ"א בעניני עוה"ז.

(מתוך הסכמת מרן שליט"א על ספר אור זוהר)

זקיננו אבד"ק יאוארזשנא זי"ע היה חסיד ראדאמסק, ועוד זכה להסתופף בצל הרה"ק התפארת שלמה זי"ע בסוף ימיו, ואחר כך היה מגדולי החסידים אצל בנו הרה"ק בעל חסד לאברהם זי"ע, ורבו החסל"א החזיקו לאדם גדול. פע"א ביקש החסד לאברהם מוקיני ז"ל שיברר שאלה מסוימת בענין טריפות, והיה זה כיון שהזכירו אצלו איזה חולה, ורצה להמשיך ישועה להחולה ע"י שיברר בכוחא דהיתרא.

ופעם באיזה ענין המליץ עליו מה שאמרו חז"ל (ע"ז לה) 'חלב עכו"ם ואין ישראל רואה', שהכוונה, שכידוע בחי' ישראל היא מדרגה גבוהה, ומי שהוא במדרגה גדולה בחי' ישראל, אין ראיתו רואה כלל דבר איסור, ווער ס'אזי דער רעכטער ישראל, דער זעט נישט אזא מילך'.

הגאון המהר"ש ענגיל זצ"ל אמר פעם לאאמור"ר זצ"ל, "איך האב ווייניג אידן באגעגנט וואס האבן געקענט אזויפיל גמרא תוספות ווי דיין זיידע", ואצל אאמור"ר ז"ל הי' זאת הפלגה גדולה מאד, מפני שרבו המהר"ש ענגיל דיבר ופילפול בד"ת עם רוב גאוני תורה שבמיו.

מהרי"ץ דושינסקיא - ערב סוכות

בעת דר ב"ק אאמור"ר זצ"ל בעיר חוסט, כיהן שם הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל, ואאמור"ר זצ"ל היה הולך בקביעות לשמוע דברי תורתו בסעודה שלישית, שהאריך בד"ת לערך שעה, ואמר לי אאמור"ר ז"ל שבעת ס"ג הי' זמנו להודיע לבני העיר כל מה שרצה. [שאלתי ממנו האיד היו כל הבע"ב מהעיר שוחין כ"ב זמן ארוך לאחר צאת השבת, חייד ואמר שלא נשארו בעת אמירת הד"ת רק מיעוט אנשי העיר כחמשים או ששים איש].

ולפני שעלה הגה"ק מהרי"ץ זצ"ל לכהן פאר ברבנות בעיה"ק ירושלים ת"ו, הי' אאמור"ר ז"ל נוכח בשעה שדרש בבית הכנסת 'דרשת פרידה'. וסיפר בתוך דבריו הק' דברים נוראים, שבלילה נתגלה אלי אבי ז"ל בחלום, וראינו את המהר"ם שיק זי"ע שהוא הי' מכהן ברבנות בעיר חוסט בימיו, ושאל אבי את המהר"ם שיק, מה אתם אומרים על בני, והשיב "ייעשר". ושוב אח"כ ראו שניהם את העירוגת הבושם זי"ע, ושאל אבי גם אותו מה דעתכם על בני, והשיב "ייעשר", [דהיינו, ששני הרבנים שקדמוהו הי' שבעי רצון מהנהגתו את העיר]. גם אמר באותו הדרשה "איך האב מיד געזעגנט פון יעדע אידישע שטוב אין חוסט". ופעם הודמן סופר אאמור"ר זצ"ל להגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל אבד"ק קאשוי את דבריו מהחלום הג"ל. ואחר זמן סיפר איש אחד לאאמור"ר זצ"ל שהוא הי' אצל הגה"ק רבי שאול בראך ז"ל, ובתוך שיחתו התמרמר על ההסתר פנים הגדול, ועל מה שאין רואין כהיום נפלאות אפי' אצל גדולי הדור, סיפר לו הגה"ק מקאשוי זצ"ל מהחלום שסיפר מהרי"ץ בדרשת הפרידה כנ"ל. ואמר לו ששמע דבר זה מאיש מהימן, ורצה בזה להביא ראיה דגם בזמנו עדיין נראה איזה התגלות.

הרה"ק מקאלאשיץ - ב' דחזה"מ

סיפר ב"ק אאמור"ר זצ"ל שהבחין אצל הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע, שהי' רגיל טרם שהתחיל בסוף התפלה 'ועל כן נקוה', התכוון כאילו עומד בתחלת דבר חדש, ובאופן זה אמר 'ועל כן נקוה'.

עוד שמעתי ממנו שמצות ספירת העומר היה אצל הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע בהתעוררות גדולה, וממש קפץ באויר מגדול ההתלהבות עד למעלה מגובה סכא.

פעם אחת בלילי החורף הארוכים ישב ב"ק אאמור"ר זצ"ל ולמד בבית מדרשו של הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע, והסתכל בספר אחד של הרה"ק רבי גרשון הנד"ק העניך מראדזין זצ"ל, שהיה ידוע בגדול כחו הרב בפלפולא דאורייתא, [בספר זה בירר הראדזינער שבכל פעם דאיתא בגמ' 'אמרו במערבא' פליג ע"ז בתלמוד בבלי]. כ"ק אאמור"ר זצ"ל עיין אז בהקדמתו מעניני חסידות, באמצע עיונו ניגש אליו הקאלאשיצער רב, וכראותו מעיין בהקדמה אמר לו 'דאס איז נישט פאר דיר', בפנים הספר טוב לעיין,

החסד שלא יושפע ממנו למקומות זרים, והטוב יהי' אך לבית ישראל. ויש להוסיף עפ"י מש"כ בעצי חיים (ע"י ליל ב' דסוכות אות כז) ש'עזרת נשים' מרמזת על מדת היראה בבחי' 'אשה יראת ה'", ומדת היראה שורשה בגבורה. והוא 'ירדו לעזרת נשים', כלומר שהמשיכו את מדת היראה והגבורה כדי שהחסדים יהיו באופן שהאדם יזכה בהם גם מצד הדין. ועי"ז נעשה 'תיקון גדול', היינו שחתמו את השפעת החסד שלא ילכו להחיצונים.

כי שלימות השמחה היא דוקא כאשר אין בה בחי' נהמא דכסופא, אלא האדם זוכה בה במעשיו. ואז נשארו החסדים לנצח כמ"ש האלשיך הק' (תהלים סו, ה) לפרש מאה"כ (שם) 'אלקים יחנו', פי' כשה' חונן ונותן ב'דין', אז 'יאר פניו אתנו סלה' שישאר השפעת החסד עולמית. ומדת היראה והגבורה מורה שהאדם מתייגע וכובש את יצרו והיא בבחי' אתדל"ת, ואילו מדת האהבה היא מתנת אלקים בבחי' אתדל"ע שהאדם מרגיש אהבה ותענוג בעבודת ה', ונמצא ששניהם נצרכים בעבודת ה' כי זה משלים את זה.

מדת גבורה עושה כלי להמשכת החסדים

והנה כל ימי החג הם בבחינת 'חסד', שהרי מצות סוכה וד' מינים הם המשכת חסדים. ועל יום ראשון אמרו בזה"ק (בלק קצא:) שהוא בחי' חסד דאברהם 'דאזיל עם כולוהו יומין', אך יום שני שהוא בחי' יצחק מוסיף את בחי' הגבורה כדי שהחסדים יהיו באופן של זכיה בדין, ונמנעת החסדים מהגוים וכוחות הטומאה. ולכן כשיצחק אבינו נכנס לסוכה הוא אומר 'גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים ומבורך', כי יצחק שמדתו גבורה ממשיך שהחסדים של הסוכה יהיו בבחי' גבורה ודין, ועי"ז יהיו השפעות החסדים קיימים ונצחיים אצל בני' כנ"ל מדברי האלשיך. והוא ענין הזכרון, כי 'ענני כבוד' מזכירים לנו שהכל מתחיל מהשפעתו של הקב"ה מלמעלה, ואילו 'סוכות ממש' מזכירים לנו את חובת האדם לעשות את שלו, להכין כלי לקבלת הקדושה.

והעבודה למעשה היא, שבימי הסוכות שאז מתרבים החסדים ונמשכת השפעת הקדושה, אנו מבקשים מהקב"ה שיוכנו להתקרב אליו מתוך שמחה והרחבה, ועי"י התפלה והרצון עושין כלי שיהא נחשב כאילו הוא מצדינו, ואין לחיצונים יניקה מהם. ועי"י שני הדברים 'חד אתדל"ע ואתדל"ת' - עבודת האדם והשפעת השי"ת, נזכה שהקב"ה ישפיע עלינו את קדושתו מתוך רחמים וחסדים. (מתוך דא"מ ליל ב' דסוכות)

אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא בהארת קדושת הסוכה

בסוכות תשבו שבעת ימים וגו', כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו' (ויקרא כג, מב-מג). נחלקו ר"א ור"ע (סוכה יא:), ר"א ס"ל ד'בסוכות הושבתי' היינו 'ענני הכבוד', ור"ע ס"ל 'סוכות ממש' שעשו להם. ובחי' אדם כתב ששניהם אמת, שהסוכה היא זכר הן לענני הכבוד והן לסוכות ממש. ויש לבאר ענין הזכרון על סוכות ממש שעשו. והנה אי' בזה"ק (ח"ג קד). שכאשר יצחק אבינו נכנס לסוכה הוא אומר 'גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך' (תהלים קיב, ב). ואפשר לבאר עפ"י מש"כ בקדושת לוי (פר' כי תצא ד"ה כי יקרא), שיש אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא, פעמים שהאתדל"ת קודמת ונעשה על ידה כלי להמשיך השפע מלמעלה, וזו היא המעלה הגדולה, ופעמים שהאתדל"ע קודמת, ע"כ. והנה 'ענני הכבוד' הם בבחי' אתדל"ע, ואילו 'סוכות ממש' הם בבחי' אתדל"ת, שהרי כשעשו ישראל את הסוכות הכניסו בהן קדושה בכח עבודתם. נמצא ששני הדברים נצרכים, מחד גיסא השפע והסיוע הבא מלמעלה, ומאידך גיסא עבודת האדם שע"י נעשה כלי לקבלת השפע.

והוא ג"כ ענין עבודת הימים הנוראים, כמבואר בספה"ק עבודת ישראל (ר"ה ד"ה בחודש השביעי) שהעבודה היא לזכות מצד 'הרחמים' שהוא ממוצע בין דין לחסד. כי בחסד גמור אפשר שיגיע השפע אף למקומות שאינם ראויים וינקו ממנה החיצונים, ואילו בדין גמור קשה לאדם לזכות, לכן צריך האדם לעשות כלים ע"י תקיעת שופר ושאר עבודות, כדי שהשפע העליון יגיע למקום הראוי. וכן הוא בענין הסוכה, שבאתדל"ע בלבד כל אדם יכול לזכות, וגם אפשר שהשפע יעבור לעכו"ם שאינם ראויים, אבל תכלית הבריאה היא שהאדם יזכה במעשיו. ובאתדל"ת בלבד הרי מי יאמר זכיתי לבי. ולכן צריכים את שני הצדדים גם יחד.

בשמחת בית השואבה תיקנו מדת החסד שלא ינקו ממנו החיצונים

ויבואר יותר עפ"י מש"כ מרן זי"ע בדברי יואל (ב' דסוכות אות סז) על מה דתנן (סוכה נא). 'במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול', שהכוונה היא להמשיך את בחי' הגבורה של יצחק כדי שלא ינקו החיצונים מהשפעת החסד, ונמצא שע"י מדת הגבורה של יצחק תיקנו את מדת החסד הנקרא 'גדול' (ע"י רש"י ואתחנן ד"ה את גדלך). וזה הי' תיקון 'גדול', לפי שהי' תיקון למדת

טללי חיזוק לעבודת ה' זמטר

הוא יפתח לבינו - שהלב לא יהיה אסור בתפיסה

ידוע (שער יששכר מ' ישע רב אות יב) דכשהסיר הרה"ק מראשני ז"ע את הקשרים מהלולב בהושע"ר, אמר: נתיר הקשרים מהכלה (לאמיר אויפלעכטן די כלה), וגעז כל העם בכביה מגודל ההתעוררות. והמכוון בהתרת קשרי הכלה הוא על השכינה הקדושה הנקראת 'כלה העליונה', ואין לשער גודל צער השכינה, וזה תלוי במה ישראל סובלין צרות הגוף והנפש מגודל ההסתער פנים. ויום זה מיוחד להתפלל על התרת הקשרים מהשכינה הק', דמדת המלכות נקרא ע"ש השכינה הק', וע"ז נאמר (שה"ש ז, ו) 'מלך אסור ברהמים', והעבודה היא לגלות מלכותו ית"ש. וידוע דהושע"ר שהוא יום השביעי של חג הסוכות, מיוחד למדת המלכות אושפיזא דוד מלכא משיחא שהיה מרכבה למלכות שמים, והסדר של מצות סוכה וד' מינים ביום הושע"ר מכוונים למדת המלכות, וצריכין לשפוך לב כמים להסיר המסכים המבדילים ולהמשיך התגלות מלכותו ית"ש.

והנה יש נשמות וניצוצות שהם אסורים ועשוקים בין הקליפות, וצריכין לעורר רחמים לפדותם, והוא בחי' מלך אסור הנ"ל, שהניצוצות נקראים 'ניצוצי השכינה', והנשמות הם חלק אלוך ממעל. וכ"ז תלוי במה שהמח והלב שלנו הוא קשור ואסור, וקשה לפותחו ולהתירו שנוכל להתפלל וללמוד ולעסוק במצות בלב מלא חיות דקדושה כראוי, וכמ"ש בספ"ק שהעוונות וכוחות הסט"א הנבראים מהעוונות מונחים על הלב והמח ואינם מניחים את האדם להתעורר להשי"ת. וע"ז אנו מתפללים שהקב"ה יפתח לבינו, וכמ"ש (משלי ד, כג) 'מכל משמר נצור לבך', וכתב האלגזי (הובא בייטב לב שופטים ד"ה כי תקרב, עיי"ש) דהיינו שהלב לא יהיה אסור בתפיסה, וצריכין לעורר רחמי שמים שנוכל להתפלל כראוי. (הושע"ר תשס"ג)

הוא, שצינו השי"ת לשמוח בחג, ואף שיש דברים מיוחדים שמחויבים לעשות משום מצות שמחה, וכמו שאמרו חז"ל (פסחים קע). 'אין שמחה אלא בבשר וביין', מ"מ גם בכליות יש מצוה להיות שרוי בשמחה במשך כל ימי החג, וצריכין להשליך כל הדאגות ודברים המולידים עצבות ולעשות לעצמו לב רחב לשמוח בהשי"ת וכו'. וההתחלה הוא להיות שמח בחלקו, בפרנסה, בבריאות, בבנים וכיוצ"ב, ויאמין שהכל ממנו ית"ש ולתכלית טוב, ומזה יומשך גם לכל השנה שיזכה להיות שמח בחלקו, והרי נצטוינו בפירוש (ברכות ס; הובא בשו"ע או"ח סי' רכב סע' ג), שגם יסורין צריכין לקבל בשמחה דייקא ואינו יוצא במה שמקבלם באהבה, רק יש לשמוח בהם כמו שאמרו חז"ל (שם) 'לא נצרכה אלא לקבלינהו בשמחה', ובה ממשכין רחמים וחסדים שלא יצטרכו ליסורים. וז"ל הקדושת לוי (וישב ד"ה או יאמר): 'ואם האדם משליך הדאגות וממשיך ע"ע שמחה והרחבת הדעת ועוסק בעבודת השי"ת, אז משפיעין מן השמים שיוכל להרגיש שנתברך בשלימות ואין צריך לשום דבר'. והוא יסוד גדול שהרי צריכין לעבוד השי"ת בשמחה וכמ"ש (תהלים ק, ב) 'עבדו את ה' בשמחה'.

גם צריכין הרחבת הדעת בכל התפלות ובכל המצות שעושין, וכמ"ש בחובות הלבבות (הקדמה לשער הבטחון) שזהו אחד מהתועולות שיש במדת הבטחון: שהבטח באלקים יבואו בטחונם לפנות את לבו מעניני העולם ולייחד לבבו לעניני העבודה. והקב"ה נותן כח לאדם שיוכל להצליח דעתו שלא יתבלבל ע"י הדאגות, וצריך להתבונן בישוב הדעת לצאת מהדברים המטרידים. (שם אות ד)

אושפיזין עילאין - שייך לכל אחד מישראל

א) מצינו בסוכות ענין שלא מצינו דוגמתו בשום זמן ומצוה, והוא 'הזמנת האושפיזין', ומקורו מהזה"ק (ח"ג קא), ונתפשט המנהג בישראל אפי' אצל פשוטי עם, והוא ענין נפלא להזמין צדיקים מעולם העליון שיבואו כאן אצלינו. והנה התגלות הצדיקים מעולם העליון לזה העולם מסוגלת ביותר בשעת שמחה, כדאי בזה"ק שהאבות באים לשמחת צאצאיהם. וצדיקים זכי ראות זכו לראות זאת במו עיניהם בשעת שמחה ובסוכות ובשמחת את האושפיזין ושאר צדיקים מעולם העליון, כמו שהביא רביה"ק זי"ע שזיקנו הישמח משה ראה משה רבינו וזיקנו הייטב לב ראה הישמח משה. ואנו מאמינים שהאושפיזין באים לכל אחד מישראל המקיים מצות סוכה, ורבה השפעת הקדושה מזה. ואפשר שהוקבע כן בסוכות מפני שהוא זמן היותר מיוחד לשמחה, וכיון שיש מצוה והתחייבות על שמחה זו, וכל ישראל שותו"מ מקיימים אותה כ"א כערכו, ע"כ בזמן שמחה זו שיש בה כח זכות מיוחד ע"י הציווי מהשי"ת דכח הפועל בנפעל, הוקבע שבאים הצדיקים ז' רועים אצל כל אחד מישראל, ונמשך השפעתם הקדושה בקרב לבנו, וצריכין לשים לב על יקרות ענין זה שהוא רק פע"א בשנה. (שם אות ב)

ב) על הד' מינים נאמר (תהלים טז, יא) 'שובע שמחות את פניך', וסוכות הוא האחרון של סדר הימים טובים וכוללת בה שמחת ראיית פנים של כל המועדים, והוא אחר ר"ה ויוה"כ שעוסקין בתשובה מתוך יראה ופחד ומי יאמר זכיתי לבי, ע"כ באים האושפיזין ויושבין בסוכה אחת עם בניהם, להורות שהכל בנין אחד האבות והבנים, וראויין לשובע שמחות את פניך. וביותר שייך ענין זה אצל ההקפות, שהיה רגיל רביה"ק זי"ע לומר שמגרשין האבות מעולם העליון להשתתף בשמחת הבנים, ואף שאין אנו רואין אנו מאמינים בזה. והעיקר שאנחנו נקבל לייך בדרך אבותינו ולא לזוז מהם, ולהתבונן הרבה בדבריהם ודרכיהם ולהתפלל לעורר זכותם, ועי"ז יומשך התקשרותם עמנו. (ליל שמחת תשס"ו)

זהירות לתפלה בכונה ובמתינות בימי הו"ר שמע"צ ושמח"ת

במדרש (קה"ר יא, ב) 'תן חלק לשבעה וגם לשמונה כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ' (קהלת יא, ב) 'תן חלק לשבעה' אלו שבעת ימי סוכה, 'וגם לשמונה' זה שמיני עצרת. ויבאר עפ"י מה שהביא בספר שער יששכר (מאמר זמן שמחתנו אות טו"ב) מה שמקובל מאבותינו מרבינו הקדוש מלובלין זי"ע בשם הבעש"ט זי"ע מפי אליהו ז"ל, שמי שמתפלל כראוי באלו השלושת ימים הו"ר ושמע"צ ושמח"ת אז מסוגל להתפלל כל השנה בכונה כראוי. והלא כח התפלה הוא העצה בכל ועת צרה, ד'קרוב ה' לכל קוראיו' (תהלים קמה, יח), וע"כ הזהיר 'תן חלק לשבעה וגם לשמונה', רמז להו"ר ושמע"צ דהם גמר הז' ימים דסוכות, ואמר שיש צורך 'כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ', וע"כ צריכין לזהר בימים אלו להמשיך כח התפלה על כל השנה, שאפילו יהיה זמן שהוא לפי ראות עיני האדם רעה, אעפ"כ יוכל להתפלל כראוי בישוב הדעת, ולהמתיק הצרה ע"י תפלה ולהפכו לחסדים.

ואפשר להוסיף עוד עפ"י מה שכתב בספר חסידים (סימן יח): 'שורש התפלה שמחת לב בהקב"ה שנאמר (שם קה, ג) 'התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי ה'', ולפיכך היה דוד מלך ישראל מנגן בכנור על כל תפלותיו וזמירותיו, למלאות לבבו שמחה באהבתו של הקב"ה. הרי דעיקר התפלה הוא שמחה רוחנית, ובימים אלו המיוחדים לשמחה ממשיכין כח זה לכל השנה.

בשמע"צ עולים התפלות של כל השנה

גם יכולין לזכות להעלות כל התפלות בימים אלו, כמ"ש הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע, שתפלות של כל השנה שלא היה להם עליה, עולים ביום זה ע"י הריקודים. ופירש לפי"ז בנו הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע מה שאמרו (חגיגה יז). דשמע"צ הוא רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב, שהתפלות הפזורות שלא באו למקומם עולין ביום זה והקב"ה מקשיב להן, וכמ"ש המאור ושמש (רמזי שמע"צ ד"ה עוד יאמר ביום השמיני) שבשמיני עצרת הוא עת לקבץ כל הדיבורים וכל המחשבות וכו' ולהעלות אותם. וע"כ יש לזהר טובא בסדר התפלה בימים אלו, לכיון בה כראוי ולהתפלל במתינות וישוב הדעת, ולא לזלזל בתפלה ע"י עניני שמחה שעושין. (מט"ה ח"ג סוכות אות ה).

תוך מחיצות הסוכה הוא עולם אחר לגמרי
ושם שייך לשמוח כראוי

אי' מהחידושי הרי"ם דביום כיפור נעשה כל גוף האדם מתוקן מעוותותיו, וע"כ נקבע אח"כ מצות סוכה שכל הגוף יכנס תוך מחיצות של מצוה. ואפ"ל עפ"י הידוע דהעוה"ז השפל נקרא רובו רע, וע"כ אחר תשובה וטהרה קשה לסבול שפלות כזה, ונצרך מקום מיוחד רשות בפ"ע שיש בה צורה אחרת ואין בה השפלות מזה העולם, וכעין שנצרך קביעות מקום לתפלה וכן ד' אמות של הלכה, וזה נמשך בסוכה.

והנה על סוכות נאמר ג' פעמים בתורה שצריכין לשמוח, ויבואר לפי מה שאמר הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע (ליקוטי מוהר"ן תנינא קיט) שאין בעולם מי שיש לו שמחה כראוי, ואפ"י העשירים הגדולים כל ימיהם כעס ומכאובות, ואי' שם שאמר: 'הכל אומרים שיש עוה"ז ועוה"ב, והנה עוה"ב אנו מאמינים שיש עוה"ב, אפשר יש גם עוה"ז באיזה עולם, כי בכאן נראה שהוא הגיהנום, כי כולם מלאים יסורים גדולים תמיד'. ולפי"ז מובן קביעות שמחה בסוכות, דבתוך הסוכה הוא מקום מיוחד בצורה אחרת גבוהה מזה העולם, והמחיצות והסכך מפרידו מן החלקים הרעים מזה העולם, ובפנים הוא עולם אחר לגמרי, ושייך שמחה כראוי. וכל ימי החג אף כשהאדם אינו בסוכה, נמשך עליו בחי' הסוכה והוא בצורה אחרת מזה העולם באופן שיוכל לשמוח כראוי, ואנו מצפים שנוכה להמשיך בחי' הסוכה גם על כל השנה שנוכה לעבוד את השי"ת מתוך שמחה. (ליל ב' דסוכות תשס"א)

ווייל דער אייבערשטער האט געגעבן די סוכה, אז אין די מצות סוכה גייט אריין די שמירה פון די סוכה, דער גרויסער אור פונעם שעבוד צום אייבערשטן, דאס אז מען לעבט אין אנדערע ד' אמות ווי די גוים, מען לעבט אונטער'ן אייבערשטן, מען פאלט נישט אריין אין די טומאה פון דער וועלט, דאס דערשפירט מען, און דאס גייט אריין אין הארץ דורך די סוכה. דאס איז דער 'למען ידעו', נישט נאר א זכרון אין מח געדענקען די סוכה, נאר וויסן און פילן די סוכה. (הושע"ר תש"פ)

דורך די ברכה בלייבט אין הארץ די אור

די כח פון יו"ט סוכות איז דאך זייער גרויס, ס'קומט אריין די שפע, וועגן דעם זאגט מען אין די ימי רצון 'רב ברכות'. מ'זאגט דאס סיי ביי סוכה און סיי ביי ד' מינים, ס'איז נישט אזוי רגיל ביי אנדערע תפילות אויף מצות אז מ'זאל נוצן דאס לשון 'ברכות', ביי תפילין און ציצית זעט מען דאס נישט, און דא סיי ביי ד' מינים און סיי ביי סוכות ביי ביידע שטייט דאס לשון ברכות, ווייל ברכות איז די שפע וואס קומט אראפ, ס'איז מאה ברכאן אויבן און מאה ברכאן אונטן, און דורך דעם וואס מ'מאכט די ברכה, איז מען מוריד די שפע, און ס'בלייבט אין הארץ די אלע השפעות וואס קומען מיט די ברכה, און אזוי בלייבט מען א איד, און מ'ווערט נישט איינגעטונקען אינעם גשמיות. (הושע"ר תשפ"ד)

ולקחתם לכם: ארייננעמען די מצוה אין פנימיות ווי א קנין

ביי די ד' מינים שטייט 'ולקחתם' לכם (ויקרא כג, מ), וואס דער לשון קען מיינען קויפן - קונה זיין, פארוואס שטייט נישט אין די תורה א לשון נטילה? וואס נטילה איז מער דער לשון פון נעמען, וואס דאס איז דאך די עיקר מצוה. נאר קען זיין דער ענין, ס'שטייט אין מדרש (ויק"ר ל, א) אז דער פנימיות פון די מצוה איז 'קחו' מוסרי ואל כסף (משלי ה, י), מען דארף האבן א קנין, וואס א קנין איז א דבר פנימי וואס מ'איז קונה באיכות, נישט נאר וואס מען כאפט אן בלויז בחיצוניות. די ד' מינים ווייזן אויף די קדושה פון די אויגן, די קדושה פונעם מח, די קדושה פונעם הארץ, די קדושה פונעם מויל. און מען דארף דאס ארייננעמען און קונה זיין א קנין, 'ולקחתם' - נישט בלויז נטילה מבחוץ.

למען ידעו: וויסן און שפירן

און די זעלבע איז מיט מצות סוכה, איבעראל שטייט אין די תורה א לשון 'זכרון', און דא שטייט 'למען ידעו' (ויקרא כג, מג), ס'איז גרויסער חידוש, און ס'איז נישט מצוי כמעט. נאר 'למען ידעו' מיינט אז מ'וועט בפועל וויסן איצט, נישט נאר געדענקען א זאך פון אמאל,

פריקי חינוך וקדושת הבית

אפי' בתוך מחיצת ביתו, צריך שמירה שלא יקלוט טומאה מבחוץ, ואז נתקדש בקדושת בית הבחירה

בני"י להאמות, הד' המינים מסייעים לכך. שהרי כאשר האדם נמצא בתוך הסוכה, אינו יכול להיות ברגליו בחוץ, וכמו"כ אין באפשרותו לעשות בידיו דברים הנמצאים בחוץ, כי כל בנין הגוף נמצא בתוך הסוכה, ומובדל מן הרחוב. לא כן באיברי 'העניים והפה', דאף כאשר סגור בביתו יכולים עיניו ופיו להיות קשורים עם הרחוב חוץ, על ידי מראות אסורות וטומאות האינטערנעט והכלים שונים, האטלייג'ס וכדו', והרי אין אנו יכולים לשער עד כמה הדבר עלול להזיק לילדים, כמה רחמים צריכים אנו לשומר מן ההשחתה הנוראה העלולה לבוא ע"י הכלים והשפעות העכורים.

לכן נתן לנו הקב"ה מצוה זו של הד' מינים, לרמוז לנו, כשם שאנו אווזים את האתרוג כנגד הלב ואת הלולב כנגד הגוף, כך אנו אווזים את ההדסים כנגד העינים ואת הערבות כנגד הדיבור. להזכיר לאדם שגם עיניו ודיבורו צריכים להיות שמורים בתוך הקדושה. והלא כל יהודי מקוה שאבני ביתו יהיו מכונסות באבני ביהמ"ק לעולמי עד. וכשנוהר בהנ"ל אז 'זבול תפארתך', כלומר שיהי' לביתו תפארת המקדש, כי 'בית הבחירה', שנתקדש ע"י בחירתו לעמוד על המשמר שלא יכנס השפעה זרה בתוך ביתו. (הושע"ר תשפ"ג)

בית הבחירה וכו', זבול תפארתך (סדר הושענות). ידוע מש"כ הישמח משה (ראה ד"ה והיה המקום) שביהמ"ק נקראת 'בית הבחירה' כי קדושתה נתהווה מכח הבחירה שהכח"ג בחר בטוב והתקדש עצמו בקדושה של מעלה, מה שאין מלאך ושרף יכול לעשות כי אין להם בחירה. ושמעתי מרביה"ק זי"ע שאמר בשם הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע ש'בית יהודי' קדוש בקדושת בית הבחירה ק"ו מביה"כ וביהמ"ד.

ונקדים מה שרמזו חז"ל שה'אתרוג' הוא כנגד הלב, ה'לולב' כנגד השדרה ה'הדסים' כנגד העינים, וה'ערבות' כנגד הפה, כח הדיבור. ויש להבין, התינוט שעושים זכר להשדרה דהיא בנין הגוף, וכן זכר להלב שחיות האדם תלויה בה. אולם העינים והפה הם רק איברים פרטיים. מדוע אין עושים זכר להרגליים והידיים ושאר איברי הגוף, מדוע דווקא העינים והפה.

והנה, ידוע מהארי"ה הק' (פרע"ח שער כו פרק ד), שהסוכה היא בבחי' 'אור המקיף'. נמצא שהסוכה מבדלת את האדם מן טומאת הגוים שבסביבותינו, כי יש לה דפנות, והיא מקיפה את האדם סביב סביב, כדי שלא יכנס אליו ההשפעה מבחוץ. וכשאנו נכנסים עם הד' מינים אל תוך הסוכה, שענינה להבדיל בין

אבל ההקדמה הוא כפי דרכם בחסידות שלא קבלנו כן מרבותינו הק'. ואמר לו אז: דרך זקני מרן הדברי חיים זי"ע הוא קרוב לדרך החתם סופר והישמח משה זי"ע, ונקט לדוגמא שהדרך שונה כי היו רגילין להתפלל במאוחר.

(מוצש"ק וילך תשפ"ג)

יחודא שלי

פעם בליל שמחת תורה הבחנתי אצל רביה"ק זי"ע עבודה נשגבה מאוד והיא נפלאה בעינינו. זה הי' אחר אמירת פסוקי 'אתה הראית', טרם שהתחיל ההקפות, כאשר נתנו לידיו הקדושות את הספר תורה הקטן שלו, ומרן התיישב על כסאו. הנבאים המשיכו לחלק הספרי תורה להמכובדים והבעה"ב - שזה נתארך איזה זמן, ובעת שישב מרן על הכסא בעבודתו בינו לבין קונו לפני עבודת הריקודים, הצמיד את הס"ת לגופו הקדוש, והעבירו על ימיו ושמאלו והגבירו מעלה ומטה בסדר ובכוונה מכוונת בישוב הדעת גדול, והיה נראה בחוש שיש לו איזה עבודה נפלאה בזה. ומי יעמוד בסוד קדושים. [כאשר ספרתי זאת להנה"צ ממאנעווידיעא זצ"ל, חקר אותי על כל פרט ופרט והיה גם אצלו לחידוש נפלא].

(מוצש"ק עקב תש"פ)

אפסטעיט: 845-280-6060
ענגלאנד: 0330.551.1717
ארץ ישראל: 0765.989.990
בעלגיע: 04.8020.12.67

א אוצר שיעורים ודרשות ליו"ט סוכות אויף # 2-3
הוק-אפ ביום הושענא רבה #8

קול
השמים
718.664.6060

ואלו יעמדו על הברכה שתרמו להוצאת הגליון ותהי משכורתם שלמה מעם ה' - פרנס הגליון -

הרבני החסיד מו"ה צבי אלימלך זילבערשטיין הי"ו
לע"נ אביו הרה"ר ר' ישראל ב"ר שמעון ז"ל

צו באקומען די גליון מיט וועכנטליך ריקארדינגס: gilyon@metarhublishing.org
וכן אצול מכוון מטר השמים סטאנציע בפרוידר בית מדרשו